

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ

2023

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 3

ԽՄԲԻ ՀԱՄԱՐԸ

ՆՍՏԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐԸ

Հարգելի՛ ուսուցիչ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության:
Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք: Եթե չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի
անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք դրան անդրադառնալ
ավելի ուշ:

Թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը կարող եք օգտագործել սևագրության համար:

Վարդացե՛ք մեջբերումը և պատասխանե՛ք 1-ին և 2-րդ հարցերին:

«Իմ այնքան ծառայությունների, արյուն ու քրտինք թափելու... հատուցումն ա՞յս եղավ: Բայց այս մահը երանի՛ թե ձիու վրա ինձ հասներ»:

1 **Հայոց սպարապետներից ո՞վ է ասել վերը բերված խոսքերը:**

- 1) Աշոտ Բագրատունի
- 2) Մուշեղ Մամիկոնյան
- 3) Սմբատ Բագրատունի
- 4) Վաչե Մամիկոնյան

2 **Նշված ճակատամարտերից ո՞րն է գլխավորել խոսքերի հեղինակ սպարապետը:**

- 1) Արյան լճի ճակատամարտ
- 2) Ձիրավի ճակատամարտ
- 3) Վարդանակերտի ճակատամարտ
- 4) Յլու գլուխ լեռան ճակատամարտ

Վարդացե՛ք մեջբերումը և պատասխանե՛ք 3-րդ և 4-րդ հարցերին:

«Նա հավատարիմ պահապանն էր արդարադատության և իր կենցաղավարության մեջ զուսպ էր, նաև չափավոր ու ողջամիտ էր, ինչպես լավագույնները՝ հույների և հռոմայեցիների մեջ»:

3 **Հայոց թագավորներից ո՞ւմ է այսպես բնութագրել պատմիչը:**

- 1) Վռամշապուհ
- 2) Արտաշես I
- 3) Տիգրան II
- 4) Սանատրուկ

4 **Ո՞վ է մեջբերված խոսքերի հեղինակը:**

- 1) Պլուտարքոս
- 2) Տակիտոս
- 3) Ապպիանոս
- 4) Արիանոս

Կարդացե՛ք մեջբերումը և պատասխանե՛ք 5-րդ և 6-րդ հարցերին:

«...Ժողովուրդը ոտքի է կանգնել և իր հազարավոր զավակներին մղում է դեպի ռազմի դաշտ.... Վերջին պատերազմական ու քաղաքական անցքերը որոշ լքում, ոգու անկում էին առաջացրել: Այսօր այդ հիվանդությունը բուժվում է, հին խիզախությունը վերածնվում է, և այդ փրկության միակ իրական ելքն է մեր դժվարին պայմաններում ու ժամանակներում: Ի զե՛ն, մեր քաջե՛ր, դեպի՛ ռազմադաշտ»:

5 Ո՞ր մարմինն է վերը բերված կոչի հեղինակը:

- 1) Հայոց ազգային բյուրո
- 2) Արևմտահայ ազգային խորհուրդ
- 3) Երևանի Հայոց ազգային խորհուրդ
- 4) Թիֆլիսի Կենտրոնական Հայոց ազգային խորհուրդ

6 Ի՞նչ իրադարձության կապակցությամբ է արտահայտվել վերոհիշյալ միտքը:

- 1) Ուրֆայի 1915 թ. հերոսամարտ
- 2) Ջեյթունի 1896 թ. հերոսամարտ
- 3) 1918 թ. Մայիսյան հերոսամարտ
- 4) Վանի 1915 թ. հերոսամարտ

7 Ո՞վ է ստորև ներկայացվող խոսքերի հեղինակը:

«...Հույս կա, որ թե՛ Ռուսաստանը, թե՛ Անգլիան ու Ֆրանսիան ուժ կտան մեր պահանջներին, և մոտ ապագայում կստեղծվի ազատ Հայաստան: Համենայն դեպս, այդ հույսով ենք ապրում բոլորս և միայն դրա համար աշխատում»:

- 1) Սիմոն Վրացյան
- 2) Գևորգ Ե Սուրենյանց
- 3) Ալեքսանդր Խատիսյան
- 4) Հովհաննես Թումանյան

8 Ո՞ր պայմանագրի կնքման կապակցությամբ է արտահայտվել վերոհիշյալ միտքը.

«Մենք չենք կարող երբևիցե հրաժարվել հողային պահանջներից, որոնք մեզ համար անհրաժեշտություն են, մեր կենսունակության և ապրելու կարելիության առաջին պայմանը»:

- 1) Կարսի պայմանագիր
- 2) Մոսկվայի պայմանագիր
- 3) Բաթումի պայմանագիր
- 4) Ալեքսանդրապոլի պայմանագիր

Կարդացե՛ք մեջբերումը և պատասխանե՛ք 9-րդ և 10-րդ հարցերին:

«Հայաստանի կառավարությունը, համաձայն բովանդակ հայ ժողովրդի միահամուռ կամքի և ցանկության, հայտարարում է, որ այսօրվանից Հայաստանի բաժան-բաժան մասերը մշտնջենապես միացած են իբրև անկախ պետական միություն»:

9 Ո՞ր փաստաթղթից է մեջբերումը:

- 1) Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտ
- 2) ՀՀ բյուրո-կառավարության որոշում
- 3) Հայաստանի անկախության մասին հռչակագիր
- 4) Հայոց ազգային խորհրդի բանաձև

10 Ե՞րբ է ստորագրվել այդ փաստաթուղթը:

- 1) 1920 թ. ապրիլի 28
- 2) 1920 թ. մայիսի 28
- 3) 1919 թ. ապրիլի 28
- 4) 1919 թ. մայիսի 28

Կարդացե՛ք մեջբերված խոսքը և պատասխանե՛ք 11-րդ և 12-րդ հարցերին:

«Դիմում է ՄԱԿ-ի անդամ պետություններին, միջազգային կազմակերպություններին, բարի կամքի տեր բոլոր մարդկանց՝ անկախ ազգային և կրոնական պատկանելությունից, միավորել իրենց ջանքերը պատմական արդարությունը վերականգնելու և Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակը հարգելու համար»:

11 Ո՞ր փաստաթղթից է մեջբերումը:

- 1) «Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի համահայկական հռչակագիր»
- 2) ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհրդի որոշում
- 3) «Երկկողմ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման և զարգացման մասին» արձանագրություն
- 4) ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահության նիստի որոշում

12 Ե՞րբ է ընդունվել այդ փաստաթուղթը:

- 1) 2014 թ. փետրվարի 22
- 2) 2015 թ. հունվարի 29
- 3) 2009 թ. հոկտեմբերի 10
- 4) 1999 թ. սեպտեմբերի 22

13

Տերմինների կամ հասկացությունների տրված բացատրություններից ո՞րն է ճիշտ:

- 1) 1844 թ. Կոստանդնուպոլսում ստեղծված և հայ համայնքի գործերի կազմակերպմանը մասնակցող մարմինը կոչվում էր Երեսփոխանական ժողով:
- 2) Արևմտահայ գորաբաժնի ստեղծման նպատակով կյանքի կոչված օրենսդիր մարմինը կոչվում էր Հայաստանի անվտանգության խորհուրդ:
- 3) Արևմտյան Հայաստանում Ռուսաստանի Ժամանակավոր կառավարության կողմից ստեղծած վարչական միավորը կոչվում էր Թուրքահայաստան:
- 4) 1918 թ. մայիսին Դանիել Բեկ-Փիրումյանի գլխավորությամբ ստեղծված գորախումբը կոչվում էր Երևանյան դիվիզիա:

14

Տերմինների կամ հասկացությունների տրված բացատրություններից ո՞րն է ճիշտ:

- 1) Բագրատունյաց թագավորական տիրույթներից հավաքագրված ռազմիկներից կազմված զորքը հայտնի էր ոստանիկ այրուձի անվամբ:
- 2) Կիլիկյան Հայաստանի արքունի եկամուտները և ծախսերը տնօրինող գործակալը կոչվում էր կանցլեր:
- 3) Պալատական արարողությունների և Արշակունյաց շառավիղների դաստիարակության համար պատասխանատու գործակալը կոչվում էր թագադիր ասպետ:
- 4) Կիլիկյան Հայաստանի արքունիքի մեջ մտնում էին արքունի խորհուրդը, բարձրագույն դատական ատյանը, գործակալությունները:

Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները:

- ա. Հայ ազգաբնակչության շահերը պաշտպանելու նպատակով ԱՄՆ–ում Հայ հեղափոխական դաշնակցության կողմից ստեղծված կազմակերպությունը կոչվում է Հայկական ազգային կոմիտե կամ Հայ դատի հանձնախումբ:
- բ. «Այլախոհ» հասկացությունը խորհրդային երկրում ի հայտ եկավ 1960–ական թթ. և բնութագրում էր մարդկանց, ովքեր գաղափարական պայքար էին մղում խորհրդային իշխանության և նրա գաղափարախոսության դեմ:
- գ. Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի առաջարկով կազմված պատվիրակության՝ ԱՄՆ–ի պետքարտուղարի տեղակալին ներկայացված փաստաթուղթը կոչվում էր միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագիր:
- դ. ԽՍՀՄ–ում հաստատված ամբողջատիրական համակարգին բնորոշ գծերից էր օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների տարանջատումը:
- ե. ԽՍՀՄ 1936 թ. նոր Սահմանադրությամբ Հայաստանը հռչակվեց միութենական հանրապետություն և կոչվեց Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություն:
- զ. ԽՍՀՄ–ում զանգվածային ձերբակալությունների և հանիրավի բռնությունների ենթարկված քաղաքացիներին անվանում էին «ժողովրդի թշնամիներ»:
- է. Իոսիֆ Ստալինի մշակած «ՌՄԴԽՆՀ և անկախ հանրապետությունների փոխհարաբերությունների մասին բանաձևի նախագիծը» ստացել է «Ինքնավարացման ծրագիր» անվանումը:
- ը. 1920 թ. Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարի կողմից ձևավորված մարմինը կոչվում էր «Միության և համագործակցության խորհուրդ»:

- 1) գ, ե, է
- 2) ա, դ, զ
- 3) գ, դ, ը
- 4) բ, գ, ը

Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները:

- ա. Փետրվարյան ապստամբության հաղթանակից հետո Երևանում ստեղծված իշխանության մարմինը կոչվեց Հայաստանի փրկության կոմիտե (ՀՓԿ):
- բ. Պետական մարմինը, որը ընդունել է «Լեռնային Ղարաբաղի մարզում իրադրությունը կարգավորելու միջոցառումների մասին» որոշումը, կոչվել է ԽՍՀՄ Գերագույն խորհուրդ:
- գ. Արցախահայության իններորդ համագումարում երկրամասը կառավարելու համար կազմված անկախ մարմինը կոչվում էր Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարություն:
- դ. Խորհրդայնացումից հետո ՀՄԽՀ-ում ստեղծված իշխանության տեղական օրենսդիր մարմինները կոչվում էին ժողովրդական կոմիսարիատներ:
- ե. Թուրքական զորքի կողմից հայկական մի շարք տարածքներում ստեղծած «անկախ հանրապետությունների» կառավարությունները, որոնք հրաժարվում էին ենթարկվել ՀՀ կառավարությանը, կոչվում էին «շուրաներ»:
- զ. 1987 թ. հունիսի 18-ին 1915 թ. հայերի ցեղասպանությունը դատապարտած մարմինը կոչվում էր Եվրոպական միություն:
- է. Հունաստանի ազատագրական բանակի շարքերում ֆաշիստների դեմ կռվող հայկական պարտիզանական ջոկատը հայտնի էր «Ազատություն» անունով:
- ը. Մոսկվայում 1921 թ. ստորագրված խորհրդա-քեմալական հակահայկական փաստաթուղթը կրում էր «Ռուս-թուրքական անկեղծ բարեկամության և փոխօգնության» պայմանագիր անվանումը:

- 1) բ, դ, է
- 2) ա, գ, ը
- 3) ա, է, գ
- 4) բ, է, է

Վանի թագավորության արքաներին վերաբերող հետևյալ պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:

- ա. Ասորեստանյան աղբյուրներում Վանի թագավորությունը կոչվում է Արարատ, իսկ տեղական արձանագրություններում՝ Նաիրի և Բիայնիլի:
- բ. Իշպուհինի կառավարման երկրորդ շրջանում կատարվել է կրոնական բարեփոխում՝ ստեղծվել է միասնական դիցարան թագավորության համար:
- գ. Մենուան, մի շարք հաղթանակներ տանելով Ասորեստանի նկատմամբ, Վանի թագավորությունը վերածել է գերտերության:
- դ. Արգիշտի I-ի գահակալության ժամանակաշրջանում Վանի տերությունն ունեցել է տարածքային ամենամեծ աճը:
- ե. Ռուսա II-ին հաջողվել է բարեկամական և դաշնակցային հարաբերություններ հաստատել կիմերների հետ:
- զ. Թիգլաթպալասար III-ը Ռուսա I-ի օրոք արշավել է Արդինի-Մուսասիր և թալանել Խալդիի տաճարը:
- է. Ռուսա I-ը Սևանա լճի ավազանում կառուցել է երկու խոշոր ամրոցներ՝ անվանակոչելով Խալդի և Շիվինի աստվածների անուններով:

- 1) դ, գ, է
- 2) բ, գ, է
- 3) ա, գ, է
- 4) գ, դ, է

18 **Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:**

- ա. Խղճի ազատության սկզբունքը Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանյանը համարում էր ազգը պառակտող գաղափար:
- բ. Անտոն Գարագաշյանը հասարակական առաջադիմության վճռական ուժ է համարել լուսավորությունը:
- գ. Արմաշի վանքում բացված կրթօջախն արևմտահայերի համար ունեցավ նույն նշանակությունը, ինչ Լազարյան ճեմարանն՝ արևելահայերի համար:
- դ. Պերճ Պոռշյանի անմիջական ջանքերով Շուշիում և Երևանում բացվել են երկսեռ դպրոցներ:
- ե. 19-րդ դարի վերջին արևմտահայության մեծ մասին հասանելի էր կրթությունը:
- զ. «Բազմավեպ» պարբերականը տպագրվում է 1843 թվականից առ այսօր:
- է. 19-րդ դարի երկրորդ կեսին Արևելյան Հայաստանում գործող պետական դպրոցներում ուսուցման պարտադիր լեզուներն էին հայերենն ու ռուսերենը:

- 1) բ, դ, է
- 2) ա, բ, գ
- 3) բ, դ, է
- 4) ա, գ, զ

19 **Տրված պնդումներից ո՞րն է սխալ:**

- 1) Հայ նշանավոր ճարտարագետ–էներգետիկ Հովսեփ Տեր–Աստվածատրյանը գլխավորում էր Հայաստանի հիդրոտեխնիկական շինարարությունը:
- 2) 1938 թ. Արմֆանի նախագահ է նշանակվել արևելագետ, ակադեմիկոս Հովսեփ Օրբելին:
- 3) Գերմանացի ֆաշիստների դեմ պայքարող հերոսուհի պարտիզան Հերմինե Ռազգրադյանը Ռումինիայից էր:
- 4) Հայաստանի անկախության մասին հռչակագրով վերականգնվում էին Հայ առաքելական եկեղեցու ոտնահարված իրավունքները:

Մտորն տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ:

- ա. 2015 թ. հունվարից Հայաստանը դարձել է Եվրասիական տնտեսական միության լիիրավ անդամ և իր ակտիվ մասնակցությունը բերել կազմակերպության կայացման գործընթացին:
- բ. Խորհրդային Հայաստան 1921–1936 թթ. և 1950–1982 թթ. ընթացքում միասին վերցրած ավելի շատ մարդ է հայրենադարձվել, քան Մեծ հայրենադարձության տարիներին:
- գ. Մինչև Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության հռչակումը երկրում արդեն ներդրվել էր բազմակուսակցական համակարգ:
- դ. ԽՍՀՄ կառավարության որոշմամբ՝ 1947 թ. Խորհրդային Հայաստան պետք է ներգաղթեին շուրջ 63 հազար սփյուռքահայեր, սակայն մի շարք պատճառներով հանրապետությունը կարողացել է ընդունել միայն 25 հազար մարդ:
- ե. 1962–1982 թթ. անհատական կարգով և առանձին խմբերով աշխարհի 40 երկրներից Հայաստան է ներգաղթել մոտ 42 հազար մարդ:
- զ. Թուրքիայի կողմից 1974 թ. Կիպրոսի հյուսիսային մասի բռնազավթումն այնտեղ բնակվող հայության մի մասի արտագաղթի պատճառ է դարձել:
- է. 2011 թ. ՀՀ նախագահի առաջարկությամբ ստեղծվել է հանրային խորհուրդ՝ Վազգեն Մանուկյանի նախագահությամբ:

- 1) բ, ե, է
- 2) ա, գ, դ
- 3) ա, դ, ե
- 4) բ, գ, է

21

Նշված պատճառներից որո՞նք են նպաստել Կիլիկյան Հայաստանի համար բարենպաստ միջազգային իրադրության ստեղծմանը XII դարի վերջին:

- ա. Բյուզանդիան մեկընդմիջտ հրաժարվել էր Կիլիկիայից:
- բ. Կիլիկյան Հայաստանը դարձել էր միջազգային առևտրի ամենախոշոր կենտրոնը:
- գ. Խաչակիրների պետությունները դադարել էին գոյություն ունենալուց Արևելքում:
- դ. Եգիպտոսի սուլթանությունը որոշ ժամանակ զբաղված էր խաչակրաց տիրույթների նվաճումով:
- ե. Կիլիկյան Հայաստանը ռազմաքաղաքական դաշինք էր հաստատել Վենետիկի և Ջենովայի հետ:
- զ. Իկոնիայի սուլթանությունը պատրաստվում էր դիմագրավելու խաչակրաց երրորդ արշավանքին:
- է. Ամրապնդվել էր դաշինքը մոնղոլների հետ:

- 1) ա, դ, գ
- 2) բ, ե, գ
- 3) բ, դ, ե
- 4) ա, գ, է

22

Տրվածներից որո՞նք են 1905–1906 թթ. հայ–թաթարական ընդհարումների հետևանքներ:

- ա. Թուրքիան մեծացրել է թաթարներին ցուցաբերվող գաղտնի օգնությունը:
- բ. Հայությունը մարտական լուրջ փորձառություն անցավ:
- գ. Գերիշխող է դարձել արևելահայության և արևմտահայության միասնության գաղափարը:
- դ. Ցարիզմը չեղյալ է համարել հայ եկեղեցական գույքը բռնագրավելու մասին օրենքը:
- ե. Բարձրացել է հայ մտավորականության դերը արևելահայության կյանքում:
- զ. Բարձրացել է հայերի վստահությունն իրենց ուժերի նկատմամբ:
- է. Սկսել է արձարծվել Արևելյան Հայաստանի ինքնավարության գաղափարը:

- 1) բ, գ, զ

- 2) գ, ե, է
- 3) բ, դ, է
- 4) ա, ե, գ

23

Տրվածներից որո՞նք են Հայոց Մեծ եղեռնի հետևանքներ:

- ա. Վերացվել են 1500 հայկական կրթօջախներ:
- բ. Ավելի քան 2,5 միլիոն արևմտահայությունից կոտորվել է 1,5 միլիոնը:
- գ. Մահմեդականացվել են մոտ 350 հազար հայեր՝ հիմնականում երիտասարդ տղամարդիկ և կանայք:
- դ. Հայերի շարժական և անշարժ գույքը վերադարձվել է իրենց ժառանգներին:
- ե. Ամերիկյան բանկերում պահվող արևմտահայերի ավանդները տրվել են թուրքական իշխանություններին:
- զ. Հայոց հայրենիքի մեծ մասը հայաթափվել է:
- է. Տեղահանված 300 հազար հայեր վերաբնակվել են Արևելյան Հայաստանում և Անդրկովկասի տարբեր վայրերում:

- 1) ա, բ, գ, է
- 2) բ, գ, ե, գ
- 3) ա, գ, դ, գ
- 4) բ, ե, գ, է

24

Թվարկվածներից որո՞նք գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման հետևանքներ չեն:

- ա. 1930–ական թթ. վերջին Հայաստանում կար ավելի քան 1000 կոլտնտեսություն:
- բ. Մենատնտես գյուղացիությունը վերափոխվել է կոլտնտեսային գյուղացիության:
- գ. ԽՍՀՄ–ը դարձել է աշխարհի ամենահզոր արդյունաբերական երկիրը:
- դ. Գյուղացիության մի մասը համալրեց քաղաքային բնակչության, բանվոր դասակարգի շարքերը:
- ե. Ծավալվեց նեպր, և զարգացան ապրանքադրամական, շուկայական հարաբերությունները:
- զ. Գյուղացիների տեղաշարժը կասեցնելու համար իլեցին նրանց անձնագրերը:
- է. Նյութական շահագրգռվածության սկզբունքի վրա հիմնված սոցիալիստական տնտեսաձևի առկայության պայմաններում բոլոր կոլտնտեսություններն արձանագրել են տնտեսական բարձր ցուցանիշներ:

- 1) գ, ե, է

- 2) բ, գ, է
- 3) ա, բ, գ
- 4) դ, ե, զ

25 Պատմական իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:

- ա. Դվինի երկրորդ եկեղեցական ժողովի գումարումը:
- բ. Մեծ Հայքի բաժանումը Հռոմեական կայսրության և Պարսկաստանի միջև:
- գ. Վարդան Կրտսերի ապստամբության սկիզբը:
- դ. Վաչագան Բարեպաշտի գահակալման սկիզբը:
- ե. Հայաստանի բաժանումը Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի միջև:
- զ. Արուճի իշխանական պալատի կառուցումը:

- 1) ա, դ, բ, ե, գ, զ
- 2) ա, ե, բ, գ, զ, դ
- 3) բ, ա, դ, ե, գ, զ
- 4) բ, դ, ա, գ, ե, զ

26 Տիգրան Մեծի գործունեության հետ կապված իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:

- ա. Պտղոմայիս քաղաքի նվաճումը:
- բ. Հայկական բանակի մուտքը Կապադովկիա:
- գ. Վիրքի և Ադվանքի հպատակեցումը:
- դ. Հայ-պարթևական հաշտության պայմանագրի կնքումը:
- ե. Հայոց արքայի բազմելը Սելևկյան գահին:
- զ. Կորդուքի միացումը Մեծ Հայքին:

- 1) գ, ա, բ, դ, գ, է
- 2) գ, գ, բ, ա, դ, է
- 3) գ, գ, բ, դ, ա, է
- 4) գ, բ, գ, դ, է, ա

Կարդացե՛ք մեջբերումը և պատասխանե՛ք 27-րդ և 28-րդ հարցերին:

«Ձեր ոչխարները խժռում են մարդկանց»

27 Ո՞վ է մեջբերված խոսքերի հեղինակը:

- 1) Ջովանի Բոկասչո

- 2) Թումաս Մոր
- 3) Նիկոլո Մաքիավելի
- 4) Ֆրանսուա Ռաբլե

28 Թվարկված աշխատություններից ո՞րն է գրել խոսքերի հեղինակը:

- 1) «Արևի քաղաքը»
- 2) «Դեկամերոն»
- 3) «Ուտոպիա»
- 4) «Տիրակալը»

Կարդացե՛ք մեջբերումը և պատասխանե՛ք 29-րդ և 30-րդ հարցերին:

«...Վարշավան, Պրահան, Բեռլինը, Վիեննան, Բուդապեշտը, Բելգրադը, Բուխարեստը, Սոֆիան՝ այս բոլոր հայտնի քաղաքները և այդ շրջանների բնակչությունը գտնվում են խորհրդային գոտում և ենթարկվում են այս կամ այն ձևով ոչ միայն խորհրդային ազդեցությանը, այլ նաև Մոսկվայի զգալիորեն ուժեղացող վերահսկողությանը...»:

29 Ո՞վ է մեջբերված խոսքերի հեղինակը:

- 1) Կլեմենտ Էտլի
- 2) Ջորջ Բուշ Ավագ
- 3) Ուինսթոն Չերչիլ
- 4) Հարի Թրուման

30 Որտե՞ղ են ասվել վերը բերված խոսքերը:

- 1) Լեհաստան
- 2) Հարավսլավիա
- 3) ԱՄՆ
- 4) Մեծ Բրիտանիա

Կարդացե՛ք մեջբերումը և պատասխանե՛ք 31-րդ և 32-րդ հարցերին:

«Դուրս գալով անախորժություններով լի այս ժամանակներից մեր 5-րդ նպատակը կլինի նոր աշխարհակարգը, որը կարող է ի հայտ գալ իբրև նոր դարաշրջան՝ ահաբեկչության սպառնալիքից ավելի ապահովագրված, ավելի հզոր՝ արդարության հետապնդման գործում և ավելի ապահով՝ խաղաղության որոնումներում...»:

31 Ո՞վ է մեջբերված խոսքի հեղինակը:

- 1) Վլադիմիր Պուտին
- 2) Ջորջ Բուշ Կրտսեր
- 3) Միխայիլ Գորբաչով
- 4) Ջորջ Բուշ Ավագ

32 Ե՞րբ է ասվել մեջբերված խոսքը:

- 1) 2001 թ. սեպտեմբերի 11
- 2) 2000 թ. մայիսի 15
- 3) 1990 թ. սեպտեմբերի 11
- 4) 1991 թ. դեկտեմբերի 8

33 Տերմինների կամ հասկացությունների տրված բացատրություններից ո՞րն է ճիշտ:

- 1) Խաչակիրները Բյուզանդիայից գավթած տարածքներում ստեղծել են խաչակրաց պետություն՝ Երուսաղեմի թագավորությունը:
- 2) Սովորության իրավանորմերի հիման վրա ստեղծված օրենսգիրքը Ֆրանկական թագավորությունում կոչվում էր «Ազատությունների մեծ հրովարտակ»:
- 3) Հռոմի պապի աշխարհիկ պետությունը Միջին Իտալիայում կոչվում էր Սրբազան հռոմեական կայսրություն:
- 4) Ինվենստիտուրա էր կոչվում այն արարողությունը, երբ սենյորը ավատը հանձնում էր վասալին:

34

Տերմինների տրված բացատրություններից ո՞րն է ճիշտ:

- 1) Դիրիժիգմը նախատեսում էր պետության միջամտությունը կրթության ու մշակույթի կառավարմանը:
- 2) Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում 12 հոգևոր և աշխարհիկ գործիչներից կազմված վերահսկիչ խորհուրդը գլխավորող առաջնորդը կոչվում է ռահբար:
- 3) Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո Գերմանիայի Ժողովրդավարական Հանրապետության տնտեսության թռիչքաձև զարգացումը կոչվում է «գերմանական հրաշք»:
- 4) Ավտարկիա՝ նշանակում է ինքնապահովում:

35

Տրված պնդումներից ո՞րն է ճիշտ:

- 1) 1950-ական թթ. սկզբին տեղի են ունեցել խորհրդա-չինական ռազմական ընդհարումներ:
- 2) 1946 թ. Իտալիայում անցկացված հանրաքվեում ժողովուրդը քվեարկել է միապետության հռչակման օգտին:
- 3) 1921 թ. խորհրդա-իրանական պայմանագրով Իրանն իրավունք է ստացել Կասպից ծովում նավատորմ պահել և ազատ առևտուր անել:
- 4) Տերությունների հետ երկարատև բանակցությունների արդյունքում Հիտլերը իրավունք է ստացել Գերմանիայում մտցնել ընդհանուր զինվորական ծառայություն:

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:

- ա. Հարավային Գերմանիայում ինդուլգենցիաների վաճառքը հանձնարարվել էր Ֆրանցիսկյան միաբանության անդամներին:
- բ. Ռեֆորմացիոն շարժումը սկսվել է Շվեյցարիայի Վիտենբերգ քաղաքում Ժան Կալվինի 95 դրույթների հրապարակումով:
- գ. Հուգենոտների առաջնորդ Հենրիխ Բուրբոնը ընդունել է կաթոլիկություն և դարձել Ֆրանսիայի թագավոր:
- դ. Ռեֆորմացիոն շարժումը հատկապես սուր բնույթ է ընդունել Անգլիայում և վերածվել երկարատև քաղաքացիական պատերազմի:
- ե. Երեսնամյա պատերազմը ավարտվել է Բուրբոնների պարտությամբ:
- զ. Ուտրեխտի միությունը հիմք է դրել Միացյալ Գավառների Հանրապետության ստեղծմանը:
- է. Վեստֆալյան հաշտության պայմանագրով Իսպանիան վերջնականապես հրաժարվել է Նիդերլանդներից:

- 1) բ, գ, է
- 2) գ, զ, է
- 3) ա, գ, է
- 4) դ, է, զ

37

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:

- ա. Վերսալյան հաշտության պայմանագրով Գերմանիան կորցրեց իր տարածքի 1/8-րդ մասը և զրկվեց իր բոլոր գաղութներից:
- բ. Վերսալյան հաշտության պայմանագրով Ֆրանսիան ստացավ Էլզասը, Լոթարինգիան և Սաարի մարզը:
- գ. Անգլիացի տնտեսագետ Ջ. Քեյնսը բացահայտեց Մեծ ճգնաժամի պատճառները և հիմնավորեց, որ պետությունը պետք է կարգավորի տնտեսության զարգացումը և ապրանքների բաշխումը:
- դ. ԽՍՀՄ-ի տնտեսությունը 1925 թ. դրությամբ գլխավոր ցուցանիշներով հասել էր նախապատերազմյան մակարդակին:
- ե. Թուրքիան հանրապետություն է հռչակվել 1921 թվականին:
- զ. Ականավոր հեղափոխական Սուն Յաթսենի գլխավորած կառավարության քաղաքականությունը հենվում էր երեք գլխավոր սկզբունքների վրա՝ ազգայնականություն, ժողովրդավարություն և հասարակության բարօրություն:
- է. Իրանի Մեջլիսի որոշմամբ Ռեզա խանը 1921 թ. հռչակվել է շահ:

- 1) բ, գ, է
- 2) ա, գ, զ
- 3) ա, դ, զ
- 4) բ, է, է

38

Գիտատեխնիկական հեղափոխությանը (ԳՏՀ) վերաբերող հետևյալ պնդումներից որո՞նք են սխալ:

- 1) ԳՏՀ երկրորդ փուլում է սկսվել տիեզերքի յուրացման գործընթացը:
- 2) ԳՏՀ շնորհիվ ի հայտ են եկել սպասարկման և հանգստի նոր ոլորտներ:
- 3) ԳՏՀ առաջին փուլում արձանագրվել են խոշոր նվաճումներ՝ ատոմային ռումբ, էլեկտրոնային հաշվիչ մեքենա, Երկիր մոլորակի արհեստական արբանյակ և այլն:
- 4) ԳՏՀ երկրորդ փուլը բնութագրող նվաճումներից են՝ անհատական համակարգիչը, բջջային հեռախոսը, համացանցը և այլն:

39

Թվարկվածներից որո՞նք են Իվան IV Ահեղի գործունեության հետևանք:

ա. Տապալվել է Ռսկե հորդայի տիրապետությունը:

բ. Ռուսաստանը բաժանվել է 50 նահանգների:

գ. Ստեղծվել են կառավարման համապետական միավորներ՝ պրիկազներ:

դ. Քաղաքները ստացել են ինքնակառավարման իրավունք:

ե. Մտցվել է զինվորական ծառայության նոր կարգ՝ ըստ ծագման և ըստ հավաքագրման:

զ. Ռուսական եկեղեցին դարձել է ինքնուրույն՝ չենթարկվելով Կոստանդնուպոլսի պատրիարքին:

է. Ռուսական պետությանը միացվել են Կազանը, Ուկրաինան, Մերձբալթիկան:

1) ա, դ, գ

2) գ, դ, է

3) ա, գ, է

4) գ, է, գ

40

Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը ըստ ժամանակագրական հաջորդականության:

ա. Ճապոնիայի վարչապետ Տանակայի կողմից ծավալապաշտական ծրագրի մշակումը:

բ. Սերի պայմանագրի կնքումը:

գ. Սիրիա պետության ստեղծումը:

դ. «Ֆաշի դի կոմբատիմենտո»-ի հիմնումը:

ե. ԱՄՆ-ի և Գերմանիայի միջև առանձին հաշտության պայմանագրի կնքումը Առաջին աշխարհամարտից հետո:

զ. ԽՍՀՄ-ի ստեղծումը:

է. «Նոր կուրսի» քաղաքականության գործադրումը ԱՄՆ-ում:

ը. Լոզանի հաշտության պայմանագրի կնքումը:

1) ը

2) է

3) գ

4) է

41

Տերմինների կամ հասկացությունների տրված բացատրություններից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Ըստ հայկական ավանդազրույցի Հայկ նահապետի ժառանգներից Արամ նահապետի անունից առաջացել է Հայաստանի «Արմենիա» անվանումը:
- 2) Հնդեվրոպական նախահայրենիքն ընդգրկում էր Հայկական լեռնաշխարհը, Միջին Ասիան, Միջագետքի և Իրանական սարահարթի հյուսիսարևմտյան շրջանները:
- 3) Վանի թագավորության շրջանում օգտագործված սեպագիրը կոչվում էր հիերոգլիֆ:
- 4) Հայկական հելլենիզմի պատմության երկրորդ փուլը կոչվում է «բուն հելլենիստական» ժամանակաշրջան:
- 5) Վանի թագավորությունում գործում էր Ավագների խորհուրդը, որի անդամները համարվում էին արքայի «խորհրդականներ»:
- 6) Հայկագուն-Երվանդականների օրոք գորքի գերագույն հրամանատարը կոչվում էր առաջին սպարապետ:
- 7) Շումերական բնագրերում հիշատակվող Հայկական լեռնաշխարհի՝ մինչ օրս հայտնի առաջին վաղ պետական կազմավորումը կոչվում է Արատտա:

42

Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները:

- 1) Առաջին աշխարհամարտի ժամանակ հայ կամավորական շարժման կազմակերպչական աշխատանքները գլխավորող մարմինը կոչվել է Հայոց ազգային բյուրո:
- 2) 1826-1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի առաջին ամիսներին կազմակերպված զորամիավորումները կոչվել են կամավորական գումարտակներ:
- 3) 19-րդ դարի կեսերին թուրքական իշխանությունների կողմից արևմտահայ գյուղացիությունից գանձվող գլխավոր հարկը կոչվել է աշար:
- 4) Արևմտյան Հայաստանի տարածքում գտնվող Հասան կալա բերդը, նրա գրավումից հետո, Ա. Պուշկինն անվանել է Արզրումի (Էրզրումի) բանալի:
- 5) Անդրկովկասում Գ. Գոլիցինի փոխարեն նշանակված Ի. Վորոնցով-Դաշկովի զբաղեցրած պաշտոնը կոչվում էր Կովկասի կառավարչապետ:
- 6) Զանգեզուրը բոլշևիկյան զորքերից ազատագրելուց հետո Գ. Նժդեհի ղեկավարությամբ երկրամասը կառավարելու համար ստեղծված մարմինը կոչվել է Զանգեզուրի հայոց ազգային խորհուրդ:

- 7) Մինչ 1919 թ. սկիզբը Ջանգեզուրի վարչական իշխանությունն իրականացնող մարմինը կոչվել է Ջանգեզուրի գյուղացիության ժամանակավոր խորհուրդ:

43

Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները:

- 1) 1991 թ. սեպտեմբերի 2-ին Ստեփանակերտում տեղի ունեցած Լեռնային Ղարաբաղի պատգամավորների մարզային և Շահումյանի շրջանային խորհուրդների համատեղ նստաշրջանում ընդունված որոշումը հայտնի է «Հոչակագիր Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հոչակման մասին» անունով:
- 2) 1991 թ. դեկտեմբերի 8-ին Բելոռուսիայի Բելովեժյան անտառում կայացած հանդիպման ժամանակ որոշվել է ստեղծել նոր միություն՝ Ինքնիշխան Պետությունների Միություն անունով:
- 3) Արցախյան շարժումը ղեկավարելու համար 1988 թ. փետրվարի 22-ին ստեղծված մարմինը կոչվում էր «Ղարաբաղյան շարժման Հայաստանի կոմիտե»:
- 4) 1989 թ. հունվարի 11-ին ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության կողմից ԼՂԻՄ-ում ստեղծված կառավարման մարմինը կոչվում էր «Հատուկ կառավարման կոմիտե»:
- 5) 1989 թ. օգոստոսի 16-ին Ստեփանակերտի պետական թատրոնի շենքում տեղի ունեցած Լեռնային Ղարաբաղի ազգաբնակչության լիազոր ներկայացուցիչների համագումարում 80 հոգուց ընտրված մարմինը կոչվում էր Ազգային խորհուրդ:
- 6) Նոր Սահմանադրության նախագծի մշակման նպատակով 1990 թ. նոյեմբերի 15-ին ստեղծված մարմինը կոչվում էր «ՀՀ Ազգային ժողովի սահմանադրական հանձնաժողով»:
- 7) «Հոչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» փաստաթղթով Հայաստանի Բարձրագույն օրենսդիր մարմինը՝ Գերագույն խորհուրդը, վերանվանվում էր Ազգային խորհուրդ:

44

Հետևյալ պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Տրդատ II արքան Հռոմեական կայսրությունում գտնվելու տարիներին կայսեր փոխարեն մենամարտել է գոթերի իշխանի հետ:
- 2) Ոսիսայի ճակատամարտում հայ-հռոմեական միացյալ ուժերը ջախջախել են պարսից Ներսեհ արքայի զորքին:
- 3) Հռոմեա-պարթևական տասնամյա պատերազմի ժամանակ հայկական ուժերը Արտագերս ամրոցում ուժգին դիմադրություն են ցույց տվել Կորբուլոնի զորքին:
- 4) Մեծ Հայքի դրածո թագավորներից Արտավազդ IV-ը վարել է Հայաստանի պետական շահերից բխող քաղաքականություն:
- 5) Վաղարշ II-ի և Սեպտիմիոս Սևերոսի միջև կնքված պայմանագրով կայսրը գումար էր վճարելու հայոց այրուձիին՝ Կովկասյան լեռնանցքների պաշտպանության համար:
- 6) Մեծ Հայքի թագավորությունում դրածո թագավորների կառավարման շրջանը Մովսես Խորենացին բնութագրել է որպես «ժամանակ անիշխանության»:
- 7) Տրդատ II-ի թագավոր հռչակվելուց հետո հայերը ջախջախում և Հայաստանից դուրս են վտարում Կարակալայի ուղարկված զորքը:

45

Մեծ Հայքի Արշակունյաց արքայատոհմի կառավարման շրջանում տեղի ունեցած իրադարձություններին վերաբերող հետևյալ պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Հայոց արքա Տիրանը, ելնելով պետականության շահերց, մշտապես համագործակցել է Հուսիկ կաթողիկոսի հետ:
- 2) Խոսրով IV արքան, ստանալով Շապուհ III-ի համաձայնությունը, հայոց կաթողիկոս է նշանակում Սահակ Պարթևին:
- 3) Խոսրով III Կոտակի հրամանով աշխարհատեր նախարարներից ոչ ոք չպետք է մարտի գնար արքունի զորքի հետ:
- 4) Հայոց կաթողիկոս Գրիգորիսի մարմինը ամփոփված է Արցախի Ամարաս գյուղում՝ Վրթանեսի կառուցած եկեղեցում:
- 5) Հայ եկեղեցու առաջին ժողովը հրավիրել է Ներսես Ա կաթողիկոսը Այրարատ նահանգի Շահապիվանի Մայր եկեղեցում:
- 6) Պապ արքայի օրոք հաստատվել է Հայոց կաթողիկոսական աթոռի սկզբնական ինքնուրույնությունը:

- 7) Մանվել Մամիկոնյանը տեր կանգնելով Մամիկոնյան տոհմի տանուտերությանը՝ հայոց թագավոր Վարազդատից պահանջել է հեռանալ երկրից:

46

Հետևյալ պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) «Սև խաչ» գաղտնի կազմակերպությանը աջակցել է Վանի ռուսական փոխհյուպատոսը:
- 2) 1850-60-ական թթ. հայ ազատական հոսանքի ներկայացուցիչների մեծ մասը հայ ժողովրդի կյանքի փոփոխությունը կապել է ապստամբական գործողությունների հետ:
- 3) Ամենայն հայոց կաթողիկոս Աբրահամ Կրետացու ջանքերի շնորհիվ Նադիր շահը չեղյալ է համարել Արարատյան դաշտի հայերի մի մասին Պարսկաստանի խորքերը փոխադրելու իր հրամանը:
- 4) Միքայել Նալբանդյանը հայ ժողովրդի ազատագրությունը կապում էր սոցիալական, համաեվրոպական արդար հասարակարգի ստեղծման հետ:
- 5) 18-րդ դարում Ամենայն հայոց կաթողիկոսները թուրք և պարսից տիրակալներից բազմիցս պահանջել են մահմեդականություն ընդունած հայերին զրկել իրենց հարազատների ունեցվածքն առաջնահերթ ժառանգելու իրավունքից:
- 6) Հայ ազատական միտքը 1870-80-ական թթ. թևակոխել է ազգայնականության փուլ:
- 7) «Հայրենասերների միություն» խմբակը խնդիր էր դրել Եվրոպական երկրների օգնությամբ հասնել Արևելյան Հայաստանի ազատագրությանը:

47

Հայաստանի Հանրապետության խորհրդայնացմանը վերաբերող հետևյալ պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Դեկտեմբերի 2-ին Երևանում ստորագրված հայ-ռուսական համաձայնագրով Հայաստանը հայտարարվել է «Սոցիալիստական Խորհրդային անկախ Հանրապետություն»:
- 2) Երևանում նախաստորագրված «Եզրափակիչ որոշման արձանագրությամբ» Ռուսաստանի և Ադրբեջանի կառավարությունները ճանաչում էին Հայաստանի իրավունքները Ղարաբաղի նկատմամբ:
- 3) 1920 թ. նոյեմբերի 19-ին տեղի ունեցած հայ-ռուսական հանդիպման ժամանակ Ռուսաստանի կառավարության ներկայացուցիչները խորհրդայնանալու դիմաց խոստանում էին նպաստել Հայաստանի 1914 թ. նախապատերազմյան սահմանների վերականգնմանը:
- 4) Բաքվում հրավիրված ՌԿ(Բ)Կ կենտկոմի կովկասյան բյուրոն և Ադրբեջանի կոմկուսի կենտկոմի համատեղ նիստը ընդունել է հայ-ռուսական «Հաշտության պայմանագրի» նախագիծը:
- 5) Հայ-ռուսական դեկտեմբերյան համաձայնագրով իշխանությունը անցնում է զինվորական հրամանատարությանը՝ Ռուբեն Տեր-Մինասյանի և ՌՄԴԽՀ կոմիսար Մդիվանիի համատեղ ղեկավարությամբ:
- 6) Երևանում նախաստորագրված «Եզրափակիչ որոշման արձանագրությամբ» Ռուսաստանը Հայաստանին տրամադրելու էր 4,5 մլն ռուբլի անհատույց օգնություն:
- 7) Ալեքսանդրապոլի հայ-թուրքական հաշտության պայմանագրով Հայաստանը զրկվում էր բանակ պահելու իրավունքից:

48

Թվարկված պատմական իրադարձություններից որո՞նք են Արտաշես I-ի գործունեության հետևանք:

- 1) Ընդարձակվեց Փոքր Հայքի տարածքը:
- 2) Սահմանագատվեցին համայնքային և պետական հողերը:
- 3) Կոմմագենեն միացվեց հայկական պետությանը:
- 4) Սահվանվեց թագավորի և նրա նախնիների պաշտամունքը:
- 5) Պոնտոսից հետ նվաճեց Տմորիքը:
- 6) Երկիրը վերածվեց թեոկրատական պետության:

7) Ստեղծվեց կանոնավոր և լավ զինված բանակ:

49

Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտացոլում պայմանագրերի իրական հետևանքները:

- 1) Գյուլիստանի հաշտության պայմանագրով Ռուսաստանին են անցել Անապան, Փոթին, Կարսը, Մակուն:
- 2) 1736 թ. Էրզրումի պայմանագրով Պարսկաստանը կրկին վերականգնել է իր դիրքերը Արևելյան Հայաստանում և Արևելյան Վրաստանում:
- 3) Ադրիանուպոլսի պայմանագրով Ռուսաստանին են անցել նաև Ախալքալաքն ու Ախալցխան:
- 4) 1724 թ. Կոստանդնուպոլսի պայմանագրով Թուրքիան ստացել է Շիրվանից արևելք ընկած երկրամասերը:
- 5) Բեռլինի պայմանագրով Ռուսաստանին էր մնում միայն Ալաշկերտը՝ շրջակա գավառներով:
- 6) Բրեստ–Լիտովսկի պայմանագրով ռուսական զորքը տեղակայվելու էր Կարսի և Բաթումի մարզերում:
- 7) Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագրով Էրզրումը և Բասենը վերադարձվել են Օսմանյան կայսրությանը:

Տրվածներից որո՞նք են ճիշտ արտացոլում իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը:

- 1) Մեծ Բրիտանիայի և Ավստրա-Հունգարիայի ճնշման հետևանքով Ռուսաստանը համաձայնել է Սան Ստեֆանոյի պայմանագիրը վերանայել Բեռլինում:
- 2) Առաջին համաշխարհային պատերազմի կողմ դառնալու հետևանքով Հայաստանի առաջին Հանրապետությունը մասնակցել է Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագրի կնքմանը:
- 3) Վանի հայության հուլիսյան նահանջի գլխավոր պատճառը անգլո-ռուսական հակասությունների խորացումն էր:
- 4) Անգլո-ֆրանսիական զորքերի կողմից իրականացված Դարդանեղի գործողության պատճառը Կովկասյան ռազմաճակատում գործող դաշնակից ռուսական զորքերին աջակցելն էր:
- 5) Առաջին աշխարհամարտի ժամանակ հայ կամավորական խմբերի ստեղծման պատճառներից մեկը ռուսական զորքի օգնությամբ Արևմտյան Հայաստանի ինքնավարությանը հասնելու ձգտումն էր:
- 6) 17-րդ դարի վերջերին հայ ազգային ուժերի կողմից Ավստրիայի և եվրոպական այլ երկրների հակաթուրքական համագործակցությանն ապավինելու պատճառը Ֆրանսիայի կողմից Թուրքիայի պաշտպանությունը ստանձնելն էր:
- 7) Մայիսյան հերոսամարտերում ծանր հարվածներ ստանալու հետևանքով Թուրքիան հարկադրված էր Բաթումի բանակցությունների ընթացքում մեղմել իր պահանջները և Սուրմալուի գավառի մի մասը զիջել հայերին:

Տրվածներից որո՞նք են Փետրվարյան ապստամբության հետևանքներ:

- 1) Սթափեցնող ազդեցություն է ունեցել խորհրդային իշխանությունների վրա, ստիպել է առավել զգուշորեն գործել:
- 2) Սկսվել է Խորհրդային Հայաստանի տնտեսության արդյունաբերացումը:
- 3) Հասարակության մեջ հանդուրժողականության մթնոլորտ ստեղծելու նպատակով Հայհեղկոմը համաներում է ընդունել:
- 4) Կտրուկ վատթարացել է գյուղացիության դրությունը:
- 5) Խորհրդային իշխանությունները ձեռնամուխ են եղել հայկական բանակի արքայազնի սպաներին հանրապետություն վերադարձնելու գործին:

- 6) Արցախը և Սյունիքը մնացել են ՀՄԽՀ կազմում:
- 7) Խորհրդային իշխանությունը ձեռնարկել է բնակչության ունեցվածքի կամայական բռնագրավումներ:

52

Ընտրե՛ք տերմինների ճիշտ բացատրությունները:

- 1) 19-րդ դարի առաջացած գրականության և արվեստի նոր ուղղությունը՝ սիմվոլիզմը, թարգմանաբար կոչվում է խորհրդապաշտություն:
- 2) Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի Արևմտյան ռազմաճակատում 1939 թ. սեպտեմբերից 1940 թ. մայիս ընդգրկող ժամանակաշրջանը կոչվում է «տարօրինակ պատերազմ»:
- 3) ԱՄՆ նախագահ Ռոնալդ Ռեյգանի տնտեսական քաղաքականությունը կոչվել է ռեյգանոմիկա:
- 4) Խաղաղությանը չհավատացողներին անվանում են պացիֆիստներ:
- 5) Ամերիկա աշխարհամասից դուրս բռնի ուժով իր ազդեցությունը տարածելու ԱՄՆ-ի քաղաքականությունը կոչվում է «մեծ մահակի» քաղաքականություն:
- 6) Խորհրդային Ռուսաստանի առաջին բարձրագույն օրենսդիր մարմինը կոչվել է Ժողովրդավարական կոմիսարների խորհուրդ:
- 7) 17-րդ դարում առաջացած փոխկապակցված երկու գրական ուղղություններից մեկը կոչվում էր բարոկկո, մյուսը՝ նատուրալիզմ:

53

Տերմինների կամ հասկացությունների տրված բացատրություններից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Սպարտայի գերագույն օրենսդիր մարմինը կոչվում էր էկլեսիա:
- 2) Սպարտայում անձնապես ազատ աքայացիների հետնորդներին անվանում էին հելոտներ:
- 3) Դորիացիների կողմից նվաճված աքայացիներին անվանում էին պերիոյկոսներ:
- 4) Աթենքի գլխավոր գործադիր պաշտոնյան կոչվում էր արքոնտ:
- 5) Աթենքի գերագույն օրենսդիր մարմինը կոչվում էր ապելլա:
- 6) Աթենքի տոհմային ավագանու ներկայացուցչին անվանում էին եվպատրիդ:
- 7) Սպարտայում ավագների խորհուրդը կոչվում էր գերուսիա:

54

Տերմինների կամ հասկացությունների տրված բացատրություններից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Դեն Սյաուպինը Չինաստանը ճգնաժամից հանելու նպատակով սկսեց իրագործել նոր քաղաքական կուրս, որն ստացել է «Մեծ թռիչք» անունը:
- 2) Ներուի ջանքերի շնորհիվ Հնդկաստանը դարձավ միջազգային կառույցի անդամ, որը հայտնի է «Չմիավորված երկրների կոալիցիա» անվամբ:
- 3) Առաջին աշխարհամարտում պարտված երկրների կողմից հաղթող երկրներին վճարվող փոխհատուցումը կոչվում էր ռեպատրիացիա:
- 4) Ֆաշիստական Գերմանիայում 10-18 տարեկան երեխաներին ընդգրկող շարժումը կոչվում էր Հիտլերյուրգենդ:
- 5) Խորհրդային Ռուսաստանի օրենսդիր և գործադիր իշխանության բարձրագույն մարմինների ընդունած օրենքները կոչվում էին դեկրետներ:
- 6) Մի պետության կողմից մյուս պետության ամբողջ տարածքի կամ դրա մի մասի բռնի միավորումը կոչվում է ագրեսիա:
- 7) Տնտեսության որոշ ճյուղերի, հողի և մասնավոր սեփականության տարբեր ձևերի վերածումը պետական սեփականության կոչվում է ազգայնացում:

55

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Շանհայի կազմակերպությունը հիմնադրել են Չինաստանը, Ռուսաստանը, Ղազախստանը, Ուզբեկստանը և Հնդկաստանը:
- 2) 2008 թ. օգոստոսին Վրաստանը պատերազմ սկսեց ընդդեմ Հարավային Օսիայի:
- 3) Վարշավյան պայմանագրի կազմակերպությունը լուծարվել է 1989 թվականին:
- 4) ԱՄՆ-ի վարչակազմի «Ժողովրդավարության ընդլայնումը» ենթադրում էր, որ ԽՍՀՄ-ի նախկին արևելաեվրոպական դաշնակիցները կդառնան ՆԱՏՕ-ի անդամ:
- 5) 2001 թ. օգոստոսի 12-ին Եվրամիության և ԱՄՆ-ի միջնորդությամբ Մերթիայի կառավարության և ալբանական համայնքի ներկայացուցիչների միջև կնքվել է հաշտության համաձայնագիր:

- 6) Հայաստանը ներգրավված է «Եվրաստլանտյան համագործակցության խորհուրդ» կազմակերպությունում:
- 7) 1990-1991 թթ. բուռն իրադարձություններով սկսվել է Արաբական գարունը:

56

Թվարկվածներից որո՞նք են հանդիսանում Պերիկլեսի գործունեության արդյունք:

- 1) Ստեղծվեց ատենակալների դատարանը:
- 2) Բնակչությունը բաժանվեց գույքային խմբերի:
- 3) Պաշտոնի դիմաց մտցվեց վարձատրություն:
- 4) Վերացվեց պարտային ստրկությունը:
- 5) Մտցվեց օստրակիզմը:
- 6) Էկլեսիան վերածվեց պետության իրական ղեկավար մարմնի:
- 7) Մտցվեց բողոքարկման համակարգը:

57

Տրվածներից որո՞նք են ճիշտ արտացոլում իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը:

- 1) 20-րդ դարի սկզբին աշխարհի վերաբաժանման համար պայքարի ահագնացման հետևանքով արդյունաբերական քաղաքակրթության ճգնաժամը ստացել է համաշխարհային բնույթ:
- 2) Բալկանյան առաջին և երկրորդ պատերազմների հետևանքով սրվել են հակասությունները Անգլիայի և Ռուսաստանի միջև:
- 3) 20-րդ դարի սկզբի ռուս-ճապոնական պատերազմը հետևանք էր Չինաստանի հյուսիսարևելքում, Կորեայում, Սախալինում և այլ տարածքներում իրենց գերիշխանությունը հաստատելու Ռուսաստանի և ճապոնիայի ձգտմանը:
- 4) 20-րդ դարի սկզբին համաշխարհային տնտեսության փլուզման հետևանքով տարբեր երկրների միջև խորացել է մրցակցությունը հայրենական ապրանքների սպառման շուկաների համար:
- 5) ԱՄՆ-ում արդյունաբերական քաղաքակրթություն ձևավորվելու հետևանքով այն ստացել է ամերիկակենտրոն անվանումը:
- 6) 1916 թ. Արևելյան ճակատում Ավստրո-Հունգարիայի ջախջախման հետևանքով Իտալիան փրկվել է վերջնական պարտությունից:
- 7) Ռուսաստանում 1917 թ. տեղի ունեցած Փետրվարյան հեղափոխության հետևանքով իշխանության եկան ազգային քաղաքական ուժերը:

Թվարկվածներից որո՞նք են երևույթների կամ իրադարձությունների իրական հետևանքներ:

- 1) Թեհրանի խորհրդաժողովում կայացված համաձայնության արդյունքում ԽՍՀՄ-ը երեք ամիս անց միացել է իր դաշնակիցներին ու պատերազմ սկսել Ճապոնիայի դեմ:
- 2) Երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակ սկիզբ է առել և հետո շարունակվել համաշխարհային գաղութային համակարգի փլուզման գործընթացը, որի արդյունքում ստեղծվել են բազմաթիվ նոր պետություններ:
- 3) Հնդկաստանում 1931 թ. սկսված քաղաքացիական անհնազանդության ևս մեկ հուժկու շարժման արդյունքում Գանդին ու նրա չափավոր կողմնակիցները անհաջողություն ունեցան:
- 4) Առաջին աշխարհամարտից հետո Չինաստանի կենտրոնական իշխանությունը թուլացել էր օտարերկրյա տերությունների՝ հատկապես ԱՄՆ-ի, Գերմանիայի և Ֆրանսիայի միջամտության հետևանքով:
- 5) Մեծ Բրիտանիան և Ֆրանսիան ամեն կերպ փորձում էին ֆաշիստական խմբավորման ուժերն ուղղել ԱՄՆ-ի դեմ, ինչը նույնպես էական դեր խաղաց Երկրորդ աշխարհամարտի սանձազերծման գործում:
- 6) 1940 թ. հունիսի 22-ի անձնատվության պայմանագրով Ֆրանսիայի տարածքի 2/3-ը բռնազավթվել է Գերմանիայի կողմից, իսկ մնացած մասում ստեղծվել է խամաճիկային կառավարություն:
- 7) Երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակ ԱՄՆ-ը, ԽՍՀՄ-ը և Ֆրանսիան միավորվեցին և իրենց ղեկավարների ջանքերով ստեղծեցին հակահիտլերյան միություն:

Տրվածներից որո՞նք են ճիշտ արտացոլում իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը:

- 1) Խորհրդային երկիրը 1928-1940 թթ. ընթացքում որակական թռիչք ապրեց, որի արդյունքում Խորհրդային Միությունը դարձավ հետարդյունաբերական հզոր երկիր:
- 2) Քեմալականները, խուսանավելով Անտանտի և Խորհրդային Ռուսաստանի միջև, 1920–1922 թթ. կարողացել են նախ հաջողության հասնել Հայաստանի, այնուհետև Հունաստանի դեմ պատերազմներում:
- 3) Նախկին Ռուսաստանյան կայսրության տարածքում խորհրդային կարգեր հաստատվելուց հետո առաջացել է տնտեսության նոր տարածն՝ կոմունիստականը, որը ավարտուն տեսք է ստացել 1920–ական թթ. վերջին:
- 4) Գերմանիայում սուր պայքար էր գնում կոմունիստների և սոցիալ-դեմոկրատների միջև, որը ևս նացիստների կողմից իշխանությունը նվաճելու պատճառ է դարձել:
- 5) Ֆրանսիայի և Մեծ Բրիտանիայի կողմից տարվում էր Գերմանիայի խաղաղեցման քաղաքականություն, որի հետևանքով Հիտլերը կարողացել է նվաճել Ավստրիան, Իսպանիան և Հունգարիան:
- 6) Մուսսոլինիի կարևոր ձեռքբերումներից էր Վատիկանի հետ պայմանագրի կնքումը 1929 թ., որի արդյունքում Իտալիան և Վատիկանը միմյանց ճանաչեցին որպես սուվերեն պետություններ:
- 7) Երկրորդ աշխարհամարտից հետո Իտալիան «հաղթող երկրների մեջ պարտված» պետություն էր, որովհետև ոչ միայն չունեցավ տարածքային ձեռքբերումներ, այլև կրեց նյութական ու մարդկային խոշոր կորուստներ:

Տրվածներից որո՞նք են ճիշտ արտացոլում իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը:

- 1) Հետպատերազմյան տնտեսական հարաբերություններում նոր երևույթ էր վերազգային և բազմազգ կորպորացիաների գործունեության ծավալումը, որն ի վերջո հանգեցրել է համաշխարհայնացման արդի գործընթացին:
- 2) Երկրորդ աշխարհամարտի ավարտից հետո Չինաստանում կոմունիստների և գոմինդանականների միջև ծավալված քաղաքացիական արյունալի պատերազմի արդյունքում հաղթեցին գոմինդանականները:
- 3) Ֆաշիզմի ջախջախման գործում ունեցած իր մեծ ներդրման արդյունքում աննախադեպ աճել է Մեծ Բրիտանիայի հեղինակությունը, ընդլայնվել է նրա ազդեցության ոլորտը ամբողջ աշխարհում:
- 4) Կապիտալիստական աշխարհում անվիճելի առաջատար դարձած ԱՄՆ-ը համակերպվել էր ԽՍՀՄ-ի քաղաքական ազդեցության ընդլայնման հետ, որի արդյունքում երկու գերտերությունները կարողացան պահպանել համագործակցային հարաբերությունները:
- 5) Սպառազինությունների մրցավազքը, որ ծավալվել է սառը պատերազմի ժամանակ, մեծ վնաս է հասցրել ԽՍՀՄ-ի տնտեսությանը, ինչն էլ դարձել է խորհրդային գերտերության կործանման գլխավոր պատճառներից մեկը:
- 6) Սոցիալիստական համակարգի փլուզման արդյունքում միջազգային հարաբերությունների գործող համակարգը դադարեցրել է իր գոյությունը և առաջին անգամն էր, որ դա տեղի է ունեցել առանց պատերազմի:
- 7) Ասիայի ու Աֆրիկայի նորաստեղծ պետությունների զգալի մասի որոշումը՝ չկապել իրենց ճակատագիրը երկու գերտերություններից (ԽՍՀՄ, ԱՄՆ) և ոչ մեկի հետ, հետևանք է Շարլ դը Գոլի քաղաքական ազդեցության:

Ընտրել ք տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները:

- 1) Արևմտյան Եվրոպայում հետպատերազմյան շրջանում ստեղծված սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական մոդելը ստացել է բարօրության պետություն անվանումը:
- 2) Հունգարիայում, Ռումինիայում և Լեհաստանում ձևավորված սոցիալիստական հասարակությունը կոչվում էր «ինքնակառավարվող սոցիալիզմ»:
- 3) Արևմուտքի և Արևելքի զարգացած երկրներում ձևավորված արդի հասարակությունը հայտնի է արդյունաբերական հասարակություն անունով:
- 4) Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո ստեղծված աշխարհակարգը հայտնի է միաբնեռ աշխարհ անունով:
- 5) Վրաստանում, Ուկրաինայում և Ղրղզստանում 2003-2005 թթ. տեղի ունեցած իշխանափոխությունները հայտնի են «գունավոր հեղափոխություններ» անունով:
- 6) ԽՍՀՄ մշակույթի մեջ տիրապետող սկզբունքը կոչվում էր սոցիալիստական ռոմանտիզմ:
- 7) Նորագույն շրջանի մշակույթի առաջին փուլում տիրապետող ուղղությունը կոչվում է մոդեռնիզմ:
- 8) Արդի Եվրոպայում ձևավորված միջազգային կրթական համակարգը հայտնի է Բոլոնիայի գործընթաց անունով:

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Իրանում 1962 թ. սկսված բարեփոխումների շրջանը կոչվել է «սպիտակ հեղափոխության» շրջան:
- 2) Իտալիայում գրված «Հայերը՝ արիացիներ» աշխատության շնորհիվ հայ ժողովուրդը փրկվել է Գերմանիայի կողմից ռազմակալված տարածքներում ցեղասպանության ենթարկվելուց:
- 3) ԱՄՆ-ը Ճապոնիայի վրա ատոմային ռումբեր է նետել նրան անձնատվության ստիպելու և աշխարհին իր նորաստեղծ զանգվածային զենքը ցուցադրելու նպատակով:
- 4) Ստալինգրադի ճակատամարտում խորհրդային զորքերի հաղթանակն արագացրել է հակահիտլերյան կոալիցիայի ստեղծումը:
- 5) Պոտսդամի խորհրդաժողովում Թուրքիայից տարածքային պահանջների դիմաց ԽՍՀՄ-ը ստացել է Կուրիլյան կղզիները:
- 6) 1944 թ. աշնանը՝ Մուսոլինիի վարչակազմի տապալումից հետո, Իտալիան պատերազմ է հայտարարել Գերմանիային:
- 7) Մոսկվայի ճակատամարտում խորհրդային զորքերի հաղթանակից հետո Անգլիան հայտարարել է պատերազմում ԽՍՀՄ-ին աջակցելու մասին:
- 8) Հարավսլավիայում գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումը կատարվել է միայն կամավոր սկզբունքով:

Հայ մշակույթին վերաբերող հետևյալ պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Նոր Ջուղայի հայկական առաջին տպարանը ամբողջովին ստեղծվել է տեղում՝ չունենալով տպագրական գործի վարպետ:
- 2) Բագրատունյաց Հայաստանում, Ջաքարյանների իշխանությունում, Կիլիկյան Հայաստանում մեծ վերելք է ապրել ամրոցաշինությունը:
- 3) Մեսրոպ Մաշտոցը, Սահակ Պարթևը, Կոմիտաս կաթողիկոսը հորինել են շարականներ՝ եկեղեցական արարողություններին և տոներին երգելու համար:
- 4) Նարեկի վարդապետարանը իր զարգացման բարձրակետին հասել է աշխարհահռչակ բանաստեղծ Գրիգոր Նարեկացու ուսուցչապետության տարիներին:
- 5) Հայ պատմագրության մեջ համաշխարհային պատմության շարադրանքի ժանրը՝ որպես նոր ուղղություն, հիմնադրել է Մատթեոս Ուռհայեցին:
- 6) Կիլիկյան Հայաստանում կրթական գործի կազմակերպումը տնօրինում էր ոչ միայն Հայոց եկեղեցին, այլև՝ պետությունը:
- 7) Հայ պատմագրության մեջ ժամանակագրություն ժանրի հետևորդներ են Մովսես Կաղանկատվացին, Արիստակես Լաստիվերցին, Սմբատ Գունդստաբլը:
- 8) Աղթամարի Ս. Իսաչ եկեղեցին նախագծել և կառուցել է Բագրատունիների արքունի ճարտարապետ Մանուելը:

Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները:

- 1) Նորաստեղծ Խորհրդային Միության բարձրագույն օրենսդիր մարմինը ԽՍՀՄ պատգամավորների առաջին համագումարն էր:
- 2) ՀՅԴ առաջին ընդհանուր ժողովում կուսակցությունը կոչվեց «Հայ հեղափոխական դաշնակցություն»:
- 3) ՀՄԽՀ Կենտրոնական գործադիր կոմիտեն ստեղծեց երկրի գործադիր իշխանության նոր բարձրագույն մարմին՝ Ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդ:
- 4) Թուրքիայից պատերազմի իրավունքով գրավված Արևմտյան Հայաստանում 1916 թ. ամռանը ստեղծված վարչական միավորը կոչվեց հատուկ գեներալ-նահանգապետություն:
- 5) Իտալիայի Սան Ռեմո քաղաքում Թուրքիայի հետ հաշտության պայմանագրի նախագիծը մշակած մարմինը տերությունների Տասի խորհուրդն էր:
- 6) Հայ առաքելական եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման դեմ պայքարը գլխավորելու նպատակով ստեղծված մարմինը կոչվեց «Ինքնապաշտպանության կենտրոնական կոմիտե»:
- 7) Միացյալ և ազատ Հայաստան հռչակելու անհրաժեշտության մասին բանաձև ընդունած մարմինը կոչվում է Արևմտահայերի 2-րդ համագումար:
- 8) Հաճընում քեմալականների դեմ հայության ինքնապաշտպանությունը կազմակերպող մարմինը կոչվում էր ինքնապաշտպանության զինվորական կոմիտե:

Արցախյան առաջին պատերազմի շրջանի իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:

- 1) ԼՂՀ Պաշտպանության պետական կոմիտեի ստեղծումը:
- 2) Լաչինի (Բերձոր) ազատագրումը:
- 3) Քարվաճառի շրջանի ազատագրումը:
- 4) Մարտակերտ քաղաքի ազատագրումը:
- 5) Քարինտակի մատույցներում հայկական ուժերի տարած հաղթանակը:
- 6) Զանգելանի (Կովսական) շրջանի ազատագրումը:

66

Իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:

- 1) Ճապոնիայի դուրս գալը Ազգերի լիգայից:
- 2) Իտալիայի դուրս գալը Ազգերի լիգայից:
- 3) Խորհրդա-գերմանական չհարձակման համաձայնագրի կնքումը:
- 4) Ներուի ընտրվելը Հնդկական ազգային կոնգրեսի նախագահ:
- 5) «Մյունխենյան գործարք»-ի կնքումը:
- 6) Իտալական բանակի ներխուժումը Եթովպիա:

67

Բագրատունյաց արքաների կառավարման շրջանում տեղի ունեցած պատմական իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:

- 1) Կաթողիկոսական աթոռի տեղափոխումը Արգինայի վանք:
- 2) Ծումբի հաղթական ճակատամարտը:
- 3) Անիի հռչակումը հայոց մայրաքաղաք:
- 4) Դավիթ Անհողինի անհնազանդության սկիզբը:
- 5) Դողսի հաղթական ճակատամարտը:
- 6) Անիի Աշոտաշեն պարիսպների կառուցումը:
- 7) Անիի Սմբատաշեն պարիսպների կառուցումը:

68

Իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:

- 1) Մկրտիչ Ավետիսյանի, Մարտիրոս Սարուխանյանի, Ալեքսանդր Պետրոսյանի նահատակությունը:
- 2) Թուրքական իշխանությունների կողմից Պապիկ Նորաշխարհյանի ճանաչումը Ջեյթունի քաղաքագլուխ:
- 3) Հալեպում հաշտության կնքումը թուրքական կառավարության և զեյթունցիների միջև:
- 4) Մկրտիչ Փորթուգալյանի վտարումը Վանից:
- 5) Սասունի ինքնապաշտպանական ժողովի գումարումը գյուղապետ Գրգոյի տանը:

- 6) Մալաթիայի հերոսամարտը Եղիշե քահանա Խաչատրյանի գլխավորությամբ:
- 7) Հնչակյան կուսակցության մասնաճյուղերի ստեղծումը Կարինում և Տրապիզոնում:

69

Իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:

- 1) Վաշինգտոնի խորհրդաժողովի հրավիրումը:
- 2) Իտալիայի միանալը Անտանտին:
- 3) Միջազգային կարմիր խաչի ընկերության ստեղծումը:
- 4) Վերսալի պայմանագրի ստորագրումը:
- 5) Անգլո-բուրական պատերազմի ավարտը:
- 6) Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի ստեղծումը:
- 7) Բալկանյան առաջին պատերազմի սկիզբը:

70

Պատմական իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:

- 1) Խաչակրաց առաջին արշավանքի սկիզբը:
- 2) Հայկական արքայատոհմի գահակալման ավարտը Բյուզանդիայում:
- 3) «Ժողովուրդների ճակատամարտը» Կատալաունյան դաշտում:
- 4) Վորմսի համաձայնագրի կնքումը:
- 5) Լատինական կայսրության ստեղծումը:
- 6) Յարմուքի ճակատամարտը:
- 7) Թեոդոսիոս I –ի կողմից Հռոմեական կայսրության բաժանումը երկու մասի: